

ATIK SEVKİYATLARI TÜZÜĞÜ REVİZYONU

AB'nin üçüncü ülkelere atık ihracatı 2020 yılında 2004 yılına göre % 75 artış kaydederek 32,7 milyon tona ulaşmış olup, bu rakam toplam atık ticaretinin % 16'sına denk gelmektedir. **AB'nin atık ihracatında 13,7 milyon ton ile Türkiye ön sırada gelmekte**, onu Hindistan (2,9 milyon ton), İngiltere, İsviçre, Norveç, Endonezya ve Pakistan takip etmektedir. AB tarafından **metal, cam, demir-dışı metal, kâğıt ve karton ile tekstil atıkları ihraç edilmektedir.**

AB'nin ilk olarak 2006 yılında yürürlüğe koyduğu Atık Sevkiyatları Tüzüğü'nde Döngüsel Ekonomi Eylem Planı kapsamındaki ilk kapsamlı değişiklik, plastik atıkların ihracatının kısıtlanmasıyla 2021 yılı başında yapılmış olup; **geri dönüştürülebilir atığın** döngüsel ekonomi hedefleri ile uyumlu bir şekilde bir **kaynak olarak AB içinde dolaşımına yönelik** etkin bir sistem oluşturulması amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından bir değişiklik taslağı açıklanmıştır.

Yeni mevzuat ile **atık ihracatının %30'unu teşkil eden ve yıllık 9,5 milyar Euro değerindeki kaçak atık ihracatının önüne geçilmesi de amaçlanmakta**, AB Atık İhracatı Uygulama Grubu tesis edilmesi, AB Dolandırıcılıkla Mücadele Bürosu OLAF'ın atık ihracatı kaçakçılığı ile mücadele ile de görevlendirilmesi ve katı idari cezaların oluşturulması öngörülmektedir.

AB'nin gerek OECD gerek BM'de, iklim değişikliğine dair uluslararası kuralların tespitinde öncü rol oynama misyonu kapsamında; özellikle Şubat 2022'de gerçekleştirilen BM Çevre Meclisi toplantısında gündeme getirdiği ve Haziran 2022'de yapılacak olan Basel Konvansiyonu Üyeler Konferansı'nda da savunacağı görüşlerine temel oluşturan bahis konusu taslak mevzuat kapsamında,

- **OECD üyesi olmayan ülkelere atık ihracatı kısıtlanacak** ve ancak ihracat yapılan üçüncü ülkenin atığı sürdürülebilir şekilde yöneteceğini Komisyona resmi olarak beyan etmesi koşuluyla sevkiyata izin verilecektir. AB tarafından atık ihracatı yapılabilecek üçüncü ülkeler listesi yayımlanacaktır.
- **OECD ülkelerine yapılan atık ihracatı ise izlenecek**, atık ihracatında ani artış görülen ülkelerde atığın nasıl yönetildiği Komisyon tarafından sorgulanacak, atığın varış ülkesinde iyi yönetildiğine ilişkin yeterli veri bulunamaması durumunda atık sevkiyatı askıya alınacaktır.
- AB dışına atık ihracatı yapan tüm AB firmalarının, **atığı ithal eden tesislerin bağımsız bir kuruluş tarafından denetlenmesini** temin etmesi gerekmektedir.
- 'Atık' ile 'ikinci el ürün' ayrımının yapılmasına yönelik bağlayıcı kriterler benimsenecektir.

AB içerisinde ise atığın döngüsel ekonomiye yeniden girişinin kolaylaştırılması amacıyla mevcut prosedürlerin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu amaçla,

- Belgelerin elektronik ortamda değişimi ile özellikle **yeşil sınıflandırılmış/green listed** atık kategorisinin AB içinde ihracat prosedürlerinin dijitalleşmesi sağlanacaktır.
- AB tarafından onaylanmış tesislere atık ihracatı için hızlandırılmış prosedürler uygulanacaktır.
- Atık tiplerinin sınıflandırılmasında AB düzeyinde uyumlaştırma sağlanacaktır.

TÜRKİYENİN İTHALATI-2021		HURDA	DÜNYA	AB	PAY (%)
7204	DEMİR HURDA	11.126.299.657	5.791.085.538	52,05	
7602	ALUMİNYUM HURDA	521.085.915	231.329.307	44,39	
3915	PLASTİK HURDA	195.098.908	103.368.752	52,98	
4707	KAĞIT VE KARTON HURDA	271.132.545	94.882.009	34,99	
7404	BAKIR HURDA	431.544.542	62.182.701	14,41	
6310	TEKSTİL HURDA	22.680.007	5.145.628	22,69	
7001	CAM HURDA	2.230.592	649.978	29,14	
Genel Toplam		12.570.072.166	6.288.643.913	50,03	

Ülkemizin hurda ithalatının %88'ini hurda demir ithalatı oluşturmakta olup, 2021 yılı verilerine göre 5,7 milyar dolar ile toplam hurda demir ithalatımızın %52'si AB ülkelerinden gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, anılan mevzuatın özellikle kıymetli hammadde sınıfındaki hurda demir başta olmak üzere girdi temini açısından ülkemiz için doğrudan etki doğurabileceği değerlendirilmektedir. Keza İtalya tarafından hurda demir ihracatının yakın dönemde kayda bağlanmış olması bu çerçevede önümüze çıkabilecek AB üye ülke uygulamalarının başlangıcı olarak görülmektedir. Avrupa Parlamentosunda görüş aşamasında olan mevzuatın yürürlüğe girdikten üç yıl sonra uygulanması öngörülmektedir.

ATIK SEVKİYATLARI TÜZÜĞÜ REVİZYONU

AB'nin üçüncü ülkelere atık ihracatı 2020 yılında 2004 yılına göre % 75 artış kaydederek 32,7 milyon tona ulaşmış olup, bu rakam toplam atık ticaretinin % 16'sına denk gelmektedir. **AB'nin atık ihracatında 13,7 milyon ton ile Türkiye ön sırada gelmekte**, onu Hindistan (2,9 milyon ton), İngiltere, İsviçre, Norveç, Endonezya ve Pakistan takip etmektedir. AB tarafından **metal, cam, demir-dışı metal, kâğıt ve karton ile tekstil atıkları ihraç edilmektedir.**

AB'nin ilk olarak 2006 yılında yürürlüğe koyduğu Atık Sevkiyatları Tüzüğü'nde Döngüsel Ekonomi Eylem Planı kapsamındaki ilk kapsamlı değişiklik, plastik atıkların ihracatının kısıtlanmasıyla 2021 yılı başında yapılmış olup; **geri dönüştürülebilir atığın** döngüsel ekonomi hedefleri ile uyumlu bir şekilde bir **kaynak olarak AB içinde dolaşımına yönelik** etkin bir sistem oluşturulması amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından bir değişiklik taslağı açıklanmıştır.

Yeni mevzuat ile **atık ihracatının %30'unu teşkil eden ve yıllık 9,5 milyar Euro değerindeki kaçak atık ihracatının önüne geçilmesi de amaçlanmakta**, AB Atık İhracatı Uygulama Grubu tesis edilmesi, AB Dolandırıcılıkla Mücadele Bürosu OLAF'ın atık ihracatı kaçakçılığı ile mücadele ile de görevlendirilmesi ve katı idari cezaların oluşturulması öngörülmektedir.

AB'nin gerek OECD gerek BM'de, iklim değişikliğine dair uluslararası kuralların tespitinde öncü rol oynama misyonu kapsamında; özellikle Şubat 2022'de gerçekleştirilen BM Çevre Meclisi toplantısında gündeme getirdiği ve Haziran 2022'de yapılacak olan Basel Konvansiyonu Üyeler Konferansı'nda da savunacağı görüşlerine temel oluşturan bahis konusu taslak mevzuat kapsamında,

- **OECD üyesi olmayan ülkelere atık ihracatı kısıtlanacak** ve ancak ihracat yapılan üçüncü ülkenin atığı sürdürülebilir şekilde yöneteceğini Komisyona resmi olarak beyan etmesi koşuluyla sevkiyata izin verilecektir. AB tarafından atık ihracatı yapılabilecek üçüncü ülkeler listesi yayımlanacaktır.
- **OECD ülkelerine yapılan atık ihracatı ise izlenecek**, atık ihracatında ani artış görülen ülkelerde atığın nasıl yönetildiği Komisyon tarafından sorgulanacak, atığın varış ülkesinde iyi yönetildiğine ilişkin yeterli veri bulunamaması durumunda atık sevkiyatı askıya alınacaktır.
- AB dışına atık ihracatı yapan tüm AB firmalarının, **atığı ithal eden tesislerin bağımsız bir kuruluş tarafından denetlenmesini** temin etmesi gerekmektedir.
- 'Atık' ile 'ikinci el ürün' ayrımının yapılmasına yönelik bağlayıcı kriterler benimsenecektir.

AB içerisinde ise atığın döngüsel ekonomiye yeniden girişinin kolaylaştırılması amacıyla mevcut prosedürlerin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu amaçla,

- Belgelerin elektronik ortamda değişimi ile özellikle **yeşil sınıflandırılmış/green listed** atık kategorisinin AB içinde ihracat prosedürlerinin dijitalleşmesi sağlanacaktır.
- AB tarafından onaylanmış tesislere atık ihracatı için hızlandırılmış prosedürler uygulanacaktır.
- Atık tiplerinin sınıflandırılmasında AB düzeyinde uyumlaştırma sağlanacaktır.

TÜRKİYENİN İTHALATI-2021		HURDA	DÜNYA	AB	PAY (%)
7204	DEMİR HURDA	11.126.299.657	5.791.085.538	52,05	
7602	ALUMİNYUM HURDA	521.085.915	231.329.307	44,39	
3915	PLASTİK HURDA	195.098.908	103.368.752	52,98	
4707	KAĞIT VE KARTON HURDA	271.132.545	94.882.009	34,99	
7404	BAKIR HURDA	431.544.542	62.182.701	14,41	
6310	TEKSTİL HURDA	22.680.007	5.145.628	22,69	
7001	CAM HURDA	2.230.592	649.978	29,14	
Genel Toplam		12.570.072.166	6.288.643.913	50,03	

Ülkemizin hurda ithalatının %88'ini hurda demir ithalatı oluşturmaktadır, 2021 yılı verilerine göre 5,7 milyar dolar ile toplam hurda demir ithalatımızın %52'si AB ülkelerinden gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, anılan mevzuatın özellikle kıymetli hammadde sınıfındaki hurda demir başta olmak üzere girdi temini açısından ülkemiz için doğrudan etki doğurabileceği değerlendirilmektedir. Keza İtalya tarafından hurda demir ihracatının yakın dönemde kayda bağlanmış olması bu çerçevede önümüze çıkabilecek AB üye ülke uygulamalarının başlangıcı olarak görülmektedir. Avrupa Parlamentosunda görüş aşamasında olan mevzuatın yürürlüğe girdikten üç yıl sonra uygulanması öngörülmektedir.